

■
■

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Odian, Yervant (1869-1926). .. 1928.

1/ Les contenus accessibles sur le site Gallica sont pour la plupart des reproductions numériques d'oeuvres tombées dans le domaine public provenant des collections de la BnF. Leur réutilisation s'inscrit dans le cadre de la loi n°78-753 du 17 juillet 1978 :

*La réutilisation non commerciale de ces contenus est libre et gratuite dans le respect de la législation en vigueur et notamment du maintien de la mention de source.

*La réutilisation commerciale de ces contenus est payante et fait l'objet d'une licence. Est entendue par réutilisation commerciale la revente de contenus sous forme de produits élaborés ou de fourniture de service.

Cliquer [ici](#) pour accéder aux tarifs et à la licence

2/ Les contenus de Gallica sont la propriété de la BnF au sens de l'article L.2112-1 du code général de la propriété des personnes publiques.

3/ Quelques contenus sont soumis à un régime de réutilisation particulier. Il s'agit :

*des reproductions de documents protégés par un droit d'auteur appartenant à un tiers. Ces documents ne peuvent être réutilisés, sauf dans le cadre de la copie privée, sans l'autorisation préalable du titulaire des droits.

*des reproductions de documents conservés dans les bibliothèques ou autres institutions partenaires. Ceux-ci sont signalés par la mention Source gallica.BnF.fr / Bibliothèque municipale de ... (ou autre partenaire). L'utilisateur est invité à s'informer auprès de ces bibliothèques de leurs conditions de réutilisation.

4/ Gallica constitue une base de données, dont la BnF est le producteur, protégée au sens des articles L341-1 et suivants du code de la propriété intellectuelle.

5/ Les présentes conditions d'utilisation des contenus de Gallica sont régies par la loi française. En cas de réutilisation prévue dans un autre pays, il appartient à chaque utilisateur de vérifier la conformité de son projet avec le droit de ce pays.

6/ L'utilisateur s'engage à respecter les présentes conditions d'utilisation ainsi que la législation en vigueur, notamment en matière de propriété intellectuelle. En cas de non respect de ces dispositions, il est notamment passible d'une amende prévue par la loi du 17 juillet 1978.

7/ Pour obtenir un document de Gallica en haute définition, contacter reutilisation@bnf.fr.

Զ Ա Վ Ա Լ Լ Ը Ն

Դ Ի Ի Թ Ա Կ Ա Ն Կ Ա Տ Ա Կ Ա Խ Ա Ղ

Մ Է Կ Ա Ր Ա Ր

Գ ր ե ց Ն մ ա ն ո ղ ա ք ա ր

Ն Բ Ր Ո Ի Ա Ն Գ Օ Տ Ե Ա Ն

(Այս խաղը առաջին անգամ ներկայացուած է Ադեֆաանդրիոյ
Բիրամիս քաւրոնիս մէջ)

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Կ. ԳՈՒԻՍ

ԱՌՆԻՏՐԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐ

Մ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

1924

41278129

Զ Ա Վ Ա Լ Լ Ը Ն

Դ Ի Ի Թ Ա Կ Ա Ն Կ Ա Տ Ա Կ Ա Ի Ա Ղ

Մ Է Կ Ա Ր Ա Ր

Գրեց նմանողաբար

Ն Ր Ո Ւ Ա Ն Գ Օ Տ Ե Ա Ն

(Այս խաղը առաջին անգամ ներկայացուած է Ադեմանդրիոյ
Բիրամիս քաւրնի մէջ)

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Կ.ՈՒՆԻՏՐԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐ

Մ. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ

1988

2008-125526

04 129

ACQ 1993004829

Ա Ն Ձ Ե Ր

ՋԱՎԱԿԸՆ

ՅԱԿՈՒԲ (սպասաւոր)

ՄԻՒՍԻԻ ԿՈՄԻՏԵԱՍ (վարժապետ)

ԲԱՐԻ ՈՒԻ ՄԸ (այս դերը պէտք է կատարէ երիտասարդուհի մը)

Զ Ա Վ Ա Լ Լ Ը Ն

Տեսարանը կը ներկայացնէ փոքրիկ գիւնէտուն մը որուն դրան առջեւ դրուած են բանի մը յարդէ արոտներ ու փայտե սեղաններ:

Տ Ե Ս Ի Լ Ա.

ՅԱԿՈՒՔ ԵՒ ԿՈՄԻՏԱՍ

(Կոմիտաս սեղանի մը առջեւ նստած կը մտափէ, սեղանին վրայ դրուած են շիշ մը օղի, փոքրիկ գաւար մը եւ պնակ մը մէզէ: Յակոբ սեղանները կը սրբէ հայերէն կամ քրեւերէն ժողովրդական երգեր երգելով):

Յակոբ. — Թօհա՛ֆ բան, այսօրուան պէս բնաւ ձայնս աղէկ ելած չէր (կ'երգէ). ի՛նչ աղւոր ձայն. հէ՞ (Կոմիտաս-

սին դառնալով) այս ապուշն ալ կը խմէ, կը խմէ կը քնա-
նայ, (դառնուքեամբ) առանկ ձայն մը ունենամ և հոս
կարգ մը սարսապ մարդերու դաւաթը տասը փարայի տիւր
հրամցնեմ... վա՛յ կիտի բախտ վա՛յ... (կ'երգէ) այս ձայ-
նովս եթէ խահուէի մը մէջ խաղ կանչէի կամ բեմը ել-
լայի, ոսկի կը վասակէի, ոսկի... բայց, ի՞նչ օգուտ,
եղածը եղած է. ախ վախը փարա չընէր, ծառայ եկեր՝
ծառայ սկիտի երթանք... մեր ազգը ապերախտ է, իր
առաջնորդները փարձաարեւ չիյտէ (երգելով գինեւուն կը
մտնէ):

Տ Ե Ս Ի Լ Բ.

ԿՈՄԻՏԱՍ, ՋԱՎԱԼԻԸՆ

(Ջափալլըն յոգնած դադրած կուգայ, մախուր բայց շատ
հին հագուստ մը հագած, սեւ հագուստ մը՝ որ ա՛լ կա-
նանչնալ սկսած է, գլուխը կլոր թուխ գլխարկ մը, որուն
ներկը գացած է և կարմրիլ սկսած է: Սեղանի մը առջեւ,
աթոռին վրայ կ'իյնայ):

Ջափալլըն. — Օ՛ք, յոգնեցայ, չարաչար յոգնեցայ, ա՛լ
քալելու կարողութիւն չունիմ... յոգնեցայ առանց տասը
փարա վասակելու, մինչդեռ մարդիկ կան, որոնք դրամ
կը շահին առանց յոգնելու, գրասեղանին առջեւ նստած...
ու, յետոյ, սոսկայի կերպով ալ ծարաւ եմ, իրա՛ւ կ'ը-
սեմ, ծարաւէս կը մարիմ կոր: Իմ բազմաչարչար երկա՛ր
կեանքիս մէջ, որ այնքա՛ն լեցուն է ծարաւի վայրկեան-
ներու յիշատակով, երբեք այս բոպէիս նման ծարաւցած
չեմ... դո՛նէ չեմ յիշեր (գրպանէն տար փարանոց մը կը
հանէ և սեղանին զարնելով) Ծօ՛, Յակո՛բ... (ինքնիւն)

այսօրուան ելած սանդուխներս Աստուած գիտէ, և այս-
խարհիս վրայ չի կայ բան մը որ մարդս այնչա՛փ ծա-
րաւցնէ, և օղին փնտռել տայ որչափ օդը տաք օր սան-
դուխ ելլելը... Իսոյնչափ ալ սանդուխէն վար իջնալը կը
ծարաւցնէ, և որովհետեւ սանդուխներէն վեր ելլելէս ետքը՝
վար ալ ինջայ, ա՛լ ծարաւիս չափը կընաք ըմբռնել:
(Աեղանին կը զարնէ կրկին) Յակոբ...: Եթէ բանի մը չա-
բաթէ ի վեր ելած իջած սանդուխներս քով քովի բերեմ,
Աայիչ Տաղիի գաղաթը կը հասնիմ (աւելի ուժով կը զարնէ
աեղանին) ծօ՛ Յակոբ... աս Յակոբը քիչ մըն ալ չի գայ
նէ՛ տեղս ծարաւէն մեռած ու յեզուէն դուրս ինկած չոր
գիտի մը պիտի դառնայ:

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

ՆՈՅՆՔ, ՅԱԿՈԲ

Յակոբ. — Ամէսօս, կէլիյօր, եկա՛յ...

Զավալըն (ձեռքերը վեր բարձրացնելով), — Փա՛նք Աս-
տուծոյ, փա՛նք յարութեանդ քո Տէ՛ր:

Յակոբ. — Վա՛յ, դո՞ւն ես, միւսիս Գրիգոր, ի՞նչ կայ
չի կայ:

Զավալըն. — Է՛ն, սանկ նանկ, կ'երթանք կոր, կամ
աւելի ճիշդը՝ եղած տեղերնիս կեցեր ենք:

Յակոբ. — Գործ մը գտա՞ր:

Զավալըն. — Չէ՛, աղբար, չէ՛, ուր գայինք նէ՛
հիմակուհիմա գործ չի կայ, բան մը ըլլայ նէ՛ մենք լուք
կուտանք ըսին:

Յակոբ. — Հա՛, հա՛, հա՛:

Զավալըն. — Թօհաճիդ կուգայ կոր, հա՞:

Յակոբ. — Չէ՛, բայց ի՞նչ ընեմ, նստիմ լա՞մ, ես ալ

իմ տէրտա ունիմ, ինչ որ է, թողունք ատիկա, է՛յ, ի՞նչ պիտի խմես, ան նայինք... մատիքա՞... :

Ջափալըն. — Չէ՛, մատիքա չեմ ուզեր... շատ ծարաւցած եմ: Մատիքա խմել երբ ծարաւցած ես, Աստուծոյ դէմ մեղանչել, Աւետարանէն թուղթ պատուել է... ասիւղ մը բեր ինձի:

Յակոբ. — Շիշէ՞ մը:

Ջափալըն (հաւաչելով). — Չէ՛, դաւաթ մը:

Յակոբ. — Գլխուս սրայ (երգելով ներս կը մտնէ):

Տ Ե Ս Ի Լ Դ.

ԿՈՄԻՏԱՍ, ՋԱՎԱԿԱԼՔՆ

Ջափալըն. — Տեսէ՛ք, խաղ կը կանչէ կոր, տւանակը, տէրտ չունի, ստատւրնէ մինչեւ իրիկուն խաղ կը կանչէ... երանի՛ իրեն... :

Տ Ե Ս Ի Լ Ե.

ՆՈՅՆՔ, ՅԱԿՈԲ

Յակոբ, — Ահա ասիւղբոյ:

Ջափալըն (օղիին մեջ էիչ մը ջուր կը լեցնէ ու ի մի ումայ կը խմէ). — Խմուելիք բան չէ աս օղին... կաղ է, կաղ:

Յակոբ (պարտապ գաւաթին նայելով), — Խմուելիք ըլլար նէ՛ արդեօք ի՞նչ պիտի ընէիր:

Ջափալըն, — Եթէ խմուելիք ըլլար՝ հաստ մըն ալ պիտի ապսպրէի:

Յակոբ. — Շիտակը ըսեմ, իրա՛ւ, մեր տիւզը շատ աղէկ չէ, բայց հոս եկողներն ալ շատ բարակը չեն նայիր (խօսակցութիւնը փոխելով) բսեյ է, միւսիւ Գրիգոր, միշտ պարսպ կը պտտիս :

Ջավաղբն. — Ափսո՛ս, միշտ... պարսպութիւնը կարծես տեւական դործ մը կողաւ ինծի համար... քիչ մը խնայողութիւնը բրած էի, ան ալ հատնելու վրայ է (դրամները կը համրէ) վեց դրուշ տասը փարա մնացեր է :

Յակոբ. — Մէկ մասը պանքան դի՛ր, տոկոսը կ'առնեն :

Ջավաղբն. — Կատակի ատեն չէ, պէ՛ մարդ, վեց դրուշ տասը փարայով մինչեւ տարեգլուխ պիտի ապրինք և դեռ Յունիս ամսուն մէջն ենք :

Կոմիտաս (որ ասեցի մի ի վեր արթնցած է ու խօսակցութեան կը հետեւի), — Շիտակը դժուար բան :

Ջավաղբն. — Վե՛ց դրուշ տասը փարա, մարդու մը համար, որ առտուրնէ մինչեւ իրիկուն ծարաւ է և ստիպուած է օղի խմելու... օ՛ֆ, օ՛ֆ... ինչ է նէ՛ սպասենք և յուսանք... ու մահաւանդ մտնանք : Հիմակ, Յակո՛բ, ինծի տիւզ մըն ալ տո՛ւր, տղա՛ս, օղին մոռացումն է : Օղին կեանք կոչուած այս երկրային թիարանէն դէպ ի երկինք փախուտն է :

Յակոբ (լաւ չհասկնալով). — Կարելի է...

Կոմիտաս (համոզուած շեշտով մը). — Շա՛տ շիտակ, շա՛տ աղւոր կը խօսի կոր միւսիւ Գրիգորը, ... Սողոմոն իմաստունն ալ կ'ըսէ. «Տո՛ւք դարբեցութիւն տրամելոց, զի արբեցն և մոռացին զաղքատութիւնս իւրեանց և զցաւս իւրեանց ո՛չ յիշեացնն...» (գաւաթ մը օղի կը պարսպէ ի մի ումպ) :

Յակոբ (ժաղրական). — Ամէ՛ն :

Ջավաղբն. — Մի՛ խնդար տղա՛ս, երբեմն, գիշերը, փողոցը զացած ատենդ, ցեխին մէջ գլտորած մարդ մը կը տեսնաս և «գինով մըն է» կ'ըսես ու կ'անցնիս կ'երթաս :

բայց, չէ՛ր բարեկամ, փախստական մը... կեանքի թխա-
րանէն փախստական մըն է:

Յակոբ. — Եւ ոտոր համար է որ ոտտիկաններն ալ կը
բանեն խարախօյ կը տանին աչղ փախստականը... տիւզին
հետ ի՞նչ մէղէ կ'ուզես:

Զավալըն. — Քիչ մը չըրօղ:

(Յակոբ ներս կը մտնէ երգելով)

ՏԵՍԻԼ Զ.

ԶԱՎԱԿԱՆ ԵՎ ԿՈՄԻՏԱՍ

Զավալըն. — Ի՞նչ ուրախ է այս առանակը, ինչպէ՛ս
յայտնի է որ դորժ մը ունի և ի՞նչ աղւոր դորժ... մտա-
ցումի մատրուակ:

Կոմիտաս. — Պատրանքի միջնորդ՝ (գաւարը կը լեցնէ
ու կը խմէ):

ՏԵՍԻԼ Է.

ՆՈՅՆԻ, ՅԱԿՈԲ

Յակոբ (երգելով ներս կը մտնէ եւ օղին կը բերէ **Զա-
վալընին**):

Զավալըն. — Ուրախ ես: Տէ՞...

Յակոբ. — Ե՞ս, ընդհակառակը, բնաւ ուրախ չեմ:

Զավալըն. — Հապա մինչեւ ետքը կ'երգես կոր նէ...

Յակոբ. — Երգելու համար անպատճառ ուրախ ըլլա՞լիս
պէտք է... կ'երգեմ որովհետեւ երգիչ եմ:

Ջափաղբն. — Երդի՞ց...

Յակոբ. — Հապա՞մ... հայկ, սոփորական ծառայի կերպարանք ունի՞մ (տեղուելով եւ դերասանի ձեւ առնելով) առթիւնի՞մ եմ, միւսիս Գրիգոր, առթիւնի՞մ :

Ջափաղբն. — Թօճա՞՞ք բան...

Յակոբ. — Ա՛խ, միւսիս Գրիգոր, չյառած, չանանում բան մը, տխուր պատմութիւն մըն է իմ պատմութիւնս, կեցի՛ր պատմեմ, եթէ վայրկեան մը ունիս :

Ջափաղբն. — Եթէ վայրկեան մը ունի՞մ մի, հարիւր հատ վայրկեան, հազար հատ վայրկեան ունիմ, արդէն, փա՛ռք Աստուծոյ, ուրիշ ի՞նչ ունիմ որ... վայրկեանէն գտտ : Պատմե՛ հայի՛նք, տղաս, պատմէ :

Յակոբ. — Կեցի՛ր պատմեմ եւ պիտի տեսնաս որ մինակ գուն չեա դժբախտ աշխարհի վրայ...

Կովիսաս. — Այո՛, ես այ հոս եմ...

Ջափաղբն. — Աշխարհս սկիզբէն դէշ յօրինուած է, արդէն, աճապարանքով, վեց օրուան մէջ շինուած աշխարհ մը սակէ աղէկ չէր կրնար ըլլալ... պատմե՛ հայի՛նք...

Յակոբ. — Քանի մը տարի ստաջ քաղինոյի մը մէջ կառսօն էի, դէմերնիս թատրոն մը կար, տաճկերէն օրէրէթներ կը խաղային, լսելով, լսելով ես այ սկսայ երգել, ձայնս լսողները քսին որ հիանալի ձայն ունիմ, փարածախտեցի, երգի գաս տանել սկսայ եւ օր մըն այ խումբին մէջ մտայ :

Ջափաղբն. — Կը շնորհաւօրեմ : Կը շնորհաւօրեմ, չէի գիտեր որ այսպիսի սողանդաւոր արուեստագէտ մըն է ինձի ծառայողը,

Յակոբ. — Մտիկ ըրէ՛, աղբար, բեմին վրայ ելածիս պէս ձայնս բանուեցաւ, ձայն չի կայ պէ՛, հա (կոկորդր ցոյց կուսայ եւ ձայն հանել ուզող եւ չկրցող մարդու մը ձեւը կ'ընէ) աղւոր մը խաղք եղանք... այն ատեն ստիպուեցայ նորէն կառսօնի գողնոցս կապել եւ նորէն ամէսօս, կէլիյօր, եկաւի սկսիլ :

Ջավալլըն. — Է՛ն, ի՛նչ ընես, առ այդ գործ մըն է :
Կոմիտաս. — Ամէ՛ն պարագային վարժապետութեանն առ
դէկ է (կը խմէ) :

Յակոբ. — Այո՛, բայց ինձի համար չէ... առ մտիկ
ըրէ՛ք, հաղիւ. ութը որ էր որ կառսօնութիւնն կ'ընէի,
ձայնս նորէն բացուեցաւ... կը զարմանաս կոր հէ՞՞ .

Ջավալլըն (պաղ կերպով). — Ես ա՛յ բանի մը չեմ
զարմանար աշխարհքիս վրայ :

Յակոբ. — Երբ տեսայ որ ձայնս աղէկ է, գողնոց
մէկ կողմ կը նեղեմ ու նորէն թատրոն կը մտնամ :

Ջավալլըն. — Ը՛յ... .

Յակոբ (սխուրեամբ). — Ո՛հ, մնացածը կրնաս դու
չակել :

Ջավալլըն. — Թատրոն մանելուդ տէս նորէն ձայնդ
մարեցաւ :

Յակոբ. — Ճիշդ դու չակեցիր, և անկէ, և արք միշտ ասանկ
կ'ըլլայ կոր, կառսօն եղա՞յ մի, հիանալի ձայն մը, աղ-
բար, բեմին վրայ ելա՞յ մի՛ պատանձու մն Չաքարիայի :

Ջավալլըն. — Թօհա՛ֆ բան. դիտես ի՛նչ ընելու ես :

Յակոբ. — Ըսէ՛ տեսնենք :

Ջավալլըն. — Նայէ՛ որ գաֆէ շանթանի մը մէջ գործ
զանաս, մէկ կողմէն խաղ կը կանչես, միւս կողմէ կառ-
սօնութիւնն կ'ընես :

Յակոբ. — Շիտակը դէշ խելք չէ :

Ջավալլըն. — Ափսո՛ս, ես այդ միջոցները չունիմ, ո՛չ
երգիչ եմ, ո՛չ կառսօն : Հաշուակալ եմ, պարապ հաշուա-
կալ մը որ գործ կը փնտսէ ու չգտնար :

Յակոբ. — Մի՛ յուսահատիր, միւսիւ Գրիգոր, ես վրա-
տան եմ որ բնաւ չապաստմ ատենդ աղէկ գործ մը պիտի
գտնաս, համբերութիւնը կեանք է :

Ջավալլըն. — Այո՛, բայց փարասրզութիւնն ալ մահ է :

Կոմիտաս. — Գերադրական մահ մանաւանդ (կը խմէ) :

Յակոբ. — Իու՛ն իմին խօսքիս նայէ :

Ջափալըն. — Ատուած յսէ ձայնդ . քանզի ա՛լ համբե-
քութիւնս հատաւ , բոլոր այս գիմումները , բոլոր այս
ստորնացումները , աղաչանքներն ու մերժումները . . .

Յակոբ (սխռաքեամբ). — Իմ ալ գլխէս անցեր են :
Կամիսա. — Հապա ի՞մ (կը խմէ) .

Ջափալըն (փիլիսոփայաբար). — Ո՛հ , ստորնացումները ,
չիտակը , շատ հոգս չեն , քանզի երկար ատենէ ի վեր ինձի
անանկ գէմք մը չինած եմ որ ա՛լ կարմրիլ չգիտեր :

Յակոբ (ծաղրական). — Քու տեղդ գլխարկդ կը կարմրի
կոր :

Ջափալըն (գլխարկը հանելով ու վրան նայելով). —
Իրա՛ւ կարմրեր է :

Յակոբ. — Ասոր հակառակ , բրտէնկօթիդ ալ շատ աղւոր
կանանչ գոյն մը ատեր է :

Ջափալըն. — Բնութեան գաղտնիքները , տղա՛ս , բնու-
թեան գաղտնիքներն են ատենք : Ո՞վ կրնայ բացատրել
թէ՛ ինչո՛ւ ժամանակ կոչուած այդ զարմանալի ներկա-
րարը կարմիրի կը ներկէ հին գլխարկները . մինչդեռ սեւ
որտէնկօթներուն կանանչ գոյն կուտայ (գլխարկը կը մօ-
տեցնէ իր բքեկօթի թե ին) բրտէնկօթիս կանանչը տե՛ս
ինչպէ՛ս գուրս կը ցատկեցնէ կոր գլխարկիս կարմիրը . . .
Թէ եւ ես կը նախընտրէի նուազ բաղմագոյն հագուստ մը :
Ե՞րբ արդեօք Մայէրէն կամ Շթայնէն ձեռք մը նոր լաթ
պիտի կրնամ տանել :

Յակոբ. — Մեծ փառասիրութիւն մը չէ ունեցածդ :

Ջափալըն. — Փառասիրութիւն . . . կեանքիս մէջ եր-
բեք փաստէր չեմ եղած արդէն : Քեղի անկեղծօրէն բան
մը բսե՞մ , որը եթէ մէկ մէճիտ ունենամ , հաւատա՛ , աչ-
խարհի ամենէն երջանիկ մարդը կ'ըլլամ :

Յակոբ. — Օրր մէկ մէճիտ . . . ինձի կուղայ որ քիչ մը
քիչ է :

Ջափալըն. — Ես էւելօք զո՛հ կ'ըլլամ որը մէկ մէճի-
տով . . . (Երկու ձեռքը վեր բարձրացնելով ու հառաչ մը

արձակելով) բայց ո՛ւր է այն բարի ոգին որ ինձի օրական
մէկ մէճիտ ապահովէ . . . ո՛ւր է այդ բարի ոգին :

(Հեռուէն, ջութակի խորհրդաւոր եղանակ մը կը լսուի,
խօսողները մէկէն ի մէկ կը լռեն եւ իբրեւ ինքնա կը նային,
Կոմիսսա անապարանօք գաւաթը կը լեցնէ ու ի մի ումոյ
կը պարպէ:)

S T U T L E.

ՆՈՅՆՔ, ԲԱՐԻ ՈԳԻՆ

Բարի ոգին. — Բարի ոգի՞ մը, ո՞վ ուզեց բարի ոգին . . .
անաւանակ եկայ :

(Զավալըն, Յակոբ եւ Կոմիսսա շուարած, շփարած
ծունկի վրայ կուգան աղօթելու ձեւով:)

Զավալըն. — Ի՞նչ . . . դո՛ւր էք Բարի ոգին . . .

Բարի ոգին. — Այո՛, Բարի ոգի մըն եմ ես, ի՞նչ կայ
դարմանալիք :

Զավալըն. — Բան չի կայ . . . կամ մանաւանդ շատ
դարմանալի գիտուած :

Բարի ոգին. — Դո՛ւն ինձի կանչեցիր, զավալըն մարդ :

Զավալըն. — Այո՛, ես էի . . . կը նեղէք :

Բարի ոգին. — Աղէկ ես ըրեր, քանզի իս կանչողը պա-
րապ չեղար : Ըո՛հ, նայինք, ի՞նչ պիտի խնդրես ինչ :

Զավալըն. — Քիչ մը առաջ միւսիւն կ'ըսէի որ (Յակոբը
ցոյց կուտայ) օրական մէկ մէճիտով աշխարհիս ամէնէն եր-
ջանիկ մարդը կ'ըլլամ :

Բարի ոգին. — Օրական մէկ մէճի՛տ . . . զավալըն մարդ,
չիտակը չեմ կրնար ըսել որ փառքի աւ ճոխուիլեան մոյլի ես :

Զավալըն. — Քիչ մը առաջ միւսիւն կ'ըսէի որ երբեք
փառասէր չեմ եղած :

Բարի ոգին. — Ուրեմն օրական մէկ մէճիտ բուական է քեզի, զավայր մարդ:

Զավայրն. — Էւելօք:

Բարի ոգին. — Կառ ուրեմն, երջանիկ եզի՛ր, զավայր մարդ, խնդիրքդ պիտի կատարուի:

Զավայրն (յափճսական). — Իրա՞ւ, առ բարիքը պիտի կրնա՛ր բնել խնձի համար:

Բարի ոգին. — Բայց անշուշտ, ապուշ արարած, ասկէ դիւրին ի՞նչ կայ Բարի ոգի մը համար... միայն թէ որ քամակն եւ ուրիշ շատ գործեր ունիմ եւ ամէն ատու չեմ կրնար մէկ մէճիտ տալու համար զայ քեզ փնտռել, պէտք է որ հաշիւդ բնեմ եւ բոլոր դրամը մէկէն քեզի յանձնեմ, որպէս զի ամէն օր մէյմէկ մէճիտ ծախսես:

Զավայրն. — Բոլորը մէկէ՞ն... բոլոր հաշիւը մէկէ՞ն... բոլորը... է՛յ, հիմայ կը խենթենամ:

Բարի ոգին. — Հանդարտէ զավայր մարդ, հանդարտէ՛:

Յակոբ (ինկն ալ հիացած). — Բոլորը մէկէ՞ն... տեսա՞ր հիմա, քեզի չբախ՞ որ չսպասած տեղէն բախտդ պիտի բացուի:

Զավայրն. — Իրաւունք ունիա, տղաս, իրաւունք ունիա... (Բարի ոգիին) է՛յ, ե՞րբ պիտի բարեհաճիք մաքրել մեր պղտիկ հաշիւը:

Բարի ոգին. — Ինչո՞ւ կ'աճապարես, զավայր մարդ, պէտք է որ ասո՞՞ կենաց դիրքին մէջ հաշիւդ նայիմ եւ անոր համեմատ փարսներդ բերեմ: Սպասէ՛ քիչ մը, եւ հիմա կուգամ (դուրս կ'ելլէ):

Տ Ե Ս Ի Լ Ք .

ՋԱՎԱԿԱՆ, ՅԱԿՈՐ, ԿՈՄԻՏԱՍ

Յակոր. — Շիտակը բախտիդ բսելիք չի կայ. դարձ մը կը փնտռէիր կոր և անոր տեղ ամբողջ հարստութիւն մը գտար :

Ջավայլըն (սծգոն կերպարանով). — Ամմա հա հարստութիւն... օրը մէճիտ մը, աչքդ վրա՞ն մնայ :

Յակոր. — Շիտակը դուն ալ ապուշութիւն բրիք, աւելի ուզելու էիր :

Կոմիտաս. — Հապա իմ ապուշութիւնս որ բան մը չուզեցի (կը խմե):

Ջավայլըն. — Ասանկ ըլլալիքը որո՞ւ միտքէն կ'անցնէր...

Յակոր. — Հիմա նայինք ի՞նչ պիտի բնեռ այդ փառաները :

Ջավայլըն. — Էն առաջ մէ՛յ մը նոր գլխարկ մը պիտի առնեմ, ետքն ալ ձեռք մը սեւ հագուտա : Ասով քիչ մը մարդու կարդ կ'անցնիմ :

Յակոր. — Հարկաւ սանկ աղւոր քէյֆ մըն ալ պիտի բնեռ, հէ՞... Քէհատխանէն կամ Պէօյիւք Տէրէի ջոքերը :

Ջավայլըն. — Քէյֆ մի՞, առ էր պակաս... օրական մէկ մէճիտով... խենթ ես ի՞նչ ես, աղբար, նախ շէնք շորէք փորերնիս կշտացնենք :

Յակոր. — Մե՛ղք, նորէն կ'ըսեմ, քիչ մը կ'ելի ուզելու էիր :

Ջավայլըն (մսածկոս). — Շիտակ է, ապուշութիւն բրի, պէտք էր օրական սակի մը ուզէի, ի՞նչ կարեւորութիւն ունի Բարի սգիի մը համար :

Յակոր (ձեռքը գլխին գարնելով). — Միտքս բան մը ինկաւ, քանի որ բոլոր գրամդ ամբողջութեամբ մէկ անգամէն պիտի առնես, սարաֆութիւն բրէ, փոխանակ ապուշի պէս օրը մէկ մէճիտով ապրելու :

Ջափալլըն. — Աղէկ, բայց կ'ըլլա՞յ մի ետ, ես մէկ մէ-
քիտի իրաւունք ունիմ, անկէց աւելի չեմ կրնար ծախսել:

Յակոբ. — Ատ իրաւ է, բայց ես եթէ քու տեղդ ըլլամ
ատանի բարակը չեմ հաչիր: Այդ բերելիք գրամը քուկդ
է: Կրնաս ուղածիդ պէս գործածել:

Ջափալլըն (վարանոս). — Ինչ է նէ՛ ետքը կը մտա-
ծենք:

Յակոբ. — Կամ եկուր քաֆէ շանթան մը բաց, ես ալ
կ'երգեմ... հաչիս ի՞նչ փարա կը վաստկինք:

Կոմիտաս. — Աւելի պատուաւոր գործ մը ըսե՞մ, գրա-
բոյ մը բաց, ես ալ դաս կուտամ (կը իմե):

Ջափալլըն. — Պօրսան քօնսօլիս խաղամ նէ՛ չըլլա՞ր
արդեօք... (նոյն միջոցին ջուքակին ձայնը նորէն կը լսուի
Քերսէն) Ա՛՛ւս եղէք, ահա բարերարս կուգայ կոր... (Բարի
ոգին հեռուէն կը մօտեցայ կամաց կամաց) ան չէ ամա փա-
րաները ս'ըր գրեր է... տոպրակ մուպրակ չունի ձեռքը:

Յակոբ. — Կարելի է սղանքնօթ փարա պիտի տայ:

Ջափալլըն. — Կամ Պանք Օթօմանի վրայ չէք մը բերած է:

Տ Ե Ս Ի Լ Ժ.

ՆՈՅՆՔ, ԲԱՐԻ ՈԳԻՆ

Բարի ոգին. — Բարեւ, բացակայութեանս ատեն սիրտդ
չնեղացաւ ա՛...:

Ջափալլըն. — Չէ՛, միւսիւներուն հետ կը խօսակցէի,
տղապային համար ծրագիրներ կը պատրաստէի:

Բարի ոգին. — Վա՛յ...

Ջափալլըն. — Ինչ աղէկ մը չորոշեցի ինչ ընելիքս:

Բարի ոգին. — Չուակս հիմա կ'որոշես (իբէն 30 դուռ
կուսայ) ա՛՛ն հաչինք հաչիւդ, զափալլը մարդ:

Ջափալլըն (ապուռ ապուռ դրամներուն նայելով). — Ին՞չ
... ի՞նչ է սա...

Բարի ոգին. — 30 դրուչ է ամբողջ հաշիւդ . . . :

Զափալըն. — Ամբողջ հաշիւս . . . երեսուն դրուչ . . .
միայն երեսուն դրուչ :

Բարի ոգին. — Այո՛, զափալը մարդ, կենաց դիրքին
մէջ հաշիւդ նայեցայ, մէկուկէս օր ունիս ապրելիք, օրը
մէկ մէճիտէն երեսուն դրուչ չընե՞ր . . .

Զափալըն — Երեսուն դրուչ . . . մէկուկէս օր . . .

Բարի ոգին. — Այո՛, օրը մէկ մէճիտէն մէկուկէս օր . . .
այսքան դժուար է հաշիւը . . . մե՛ղք որ այսքան տարուան
հաշուակալ մըն ես :

Զափալըն (պահ մը ապուռ ապուռ Բարի ոգիին ու Յա-
կոբիին կը նայի, յետոյ վնռաբար). — Այո՛, հասկցայ մէկ ու-
կէս օր ունիմ ապրելիք . . . ծօ Յակոբ, ա՛ն սա մէճիտը
հինդ շիշ ախդ ու շնորհքով մէզէ շիտկէ բեր . . . միւսիւ-
կամիտաս դուն ալ ախուս առ սեղանիս մօտեցիր . . . Յու-
կո՛ր դուն ալ եկուք միասին խմենք (Բարի ոգին կը պաս-
րասուի մեկնելու, Զափալըն օձիճէն կը բռնէ) չէ՛, անանկ
քան չըլլար, դուն ալ պիտի նստիս, մեզի հետ պիտի ճըն-
կես, քէյֆ մը պիտի ընենք վերջին և առաջին անգամ . . . :

(ՎԱՐԱԳՈՅԸ ԿԻՋՆԷ)

Վ Ե Ր Զ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԳԻՐԻՆ

	ՂՐՈՒՑ
Առաջին փորձութիւնը, Յ. Մարթաեան, 1922	25
Արեւին մայ ալան, ուրախ օրերէս, 1923	30
Գարունին սիրտը, ողբերգ. Վ. Քոթովեց, 1921	30
Նրկու խուլեր, գաւեճ մէկ արար, Մօլիեր, 1921	15
Զափալըն, մէկ արար, Նր. Օսեան, 1928	10
Ժառանգորդը, սրամ հինգ արար, Մ. Տեր Մինասեան, 1912	25
Լեպլեպինի հօր հօր, օրերէք երեք արար	30
Միծաղներ, կասակերգ. Ակնայ, Ամիրեց, 1910	40
Կառքի արկած մը, մէկ արար, Նր. Օսեան, 1924	10
Հերոսմ առաջին, ողբերգ. Գր. Մ. Թեյլալեան, 1910	30
Ճամբուն վրայ, սրամ 5 արար, Լեւոն Շանթ, 1914	50
Մահը եւ Կապոյտ Քոչուրը, 5 արար, Մ. Մեքերիին	50
Մերկ կինը, չորս արար, Հ. Պարայլ, 1924	60
Յիմար կոյս, 4 արար, Հ. Պարայլ, 1924	60
Նա չը լինի սա լինի, ուրախ օրերէս, 1923	35
Ու՛՛՛ լինի նու՛՛՛ լինի, ուրախ օրերէս, 3 արար	20
Զարեղը Արթին աղա, Նր. Օսեան, 1923	30
Զարսաւ, օրերէք 4 արար	30
Պատօնս խոմբայ է, գաւեճ 1 արար, 1920	5
Սեւ թէ հերմակ. Վնուական նակասամարս. Ի՞նչպէս կը պարեն. Չորս սալորները	25
Վարձուած սենեակը, 1 արար, Լ. Շիւմանեան, 1923	20
Փարոսի պահապանները, սրամ մէկ արար, 1923	15
Օրէլլօ, ողբերգ. 6 արար, Ո. Շեյքսպիր, 1922	60

ԳԻՐԵՆ

Պ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Զամբախերար, թիւ 78

ԳԻՆ 10 ՂՐՈՒՑ